

Parade van 12 panels in het Trippenhuys

Marion Wittenberg

Hoe veranderen gedurende de levensloop facetten als inkomen, gezondheid, en normen en waarden? En hoe verhouden deze aspecten zich tot elkaar? Longitudinaal panelonderzoek maakt het mogelijk dit soort vragen te onderzoeken. Donderdag 8 september presenteerden een aantal van de belangrijkste Nederlandse longitudinale panels zich op de jaarbijeenkomst van het Nederlandstalig Platform voor Survey Onderzoek (NPSO).

In de keynote presenteerde Jon Burton (Universiteit van Essex) het Britse longitudinale panelonderzoek 'Understanding Society'. Dit internationaal toonaangevende panelonderzoek volgt jaarlijks de leden van zo'n 40 duizend Britse huishoudens. Vervolgens kwamen in twee parades elf Nederlandse panels voor het voetlicht. Aan de sprekers was gevraagd om in hun presentatie in te gaan op een bepaald aantal aspecten, met name op de gebruiksmogelijkheden en de uitdagingen die je als panelonderzoeker tegenkomt. Het programma was met elf panels een beetje vol, maar juist het feit dat alle panels dezelfde issues behandelden, werd door de deelnemers aan deze dag zeer gewaardeerd. Na de panelpresentaties ging Peter Lugtig van de Universiteit van Utrecht in op het issue van paneeluitval en besprak Jurjen Iedema (Sociaal en Cultureel Planbureau) hoe je dit soort data het beste kan analyseren.

Hoewel heel verschillend van doelgroep of onderwerp, lopen bijna alle panels tegen dezelfde zaken aan. Deze bijeenkomst gaf de mogelijkheid om ervaringen uit te wisselen en contacten voor mogelijke sa-

Krakau was gaststad van Digital Humanities 2016 foto Shutterstock

menwerking te leggen. Tijdens de discussie werd aan het NPSO gepocherd om een vervolgbijeenkomst te organiseren, waarin dieper op deelaspecten van panelonderzoek kan worden ingegaan.

npsa.net

Open digitaal erfgoed heeft enorme reikwijdte

Olaf Janssen

Het digitaliseren van cultureel erfgoed in Europa verloopt volgens plan, aldus de EU. Eind juni kwamen onder de vlag van het Nederlands EU-voorzitterschap zo'n 250 mensen uit de Europese cultuur- en erfgoedsector bijeen om samen met eindgebruikers uit onder andere de creatieve industrie en onderzoekswereld bij te praten over het gebruik en de impact van deze digitale content.

De eerste dag van de conferentie bracht weinig schokkende of

nieuwe inzichten. Het was vooral een bevestiging van de mantra's die de laatste jaren in digitaal erfgoedland te horen zijn. Neem zichtbaarheid, verspreiding en hergebruik van collecties als uitgangspunten, betrek vooral het publiek bij die missie en werk samen met andere instellingen. De enorme reikwijdte en impact van een goed uitgevoerd open collectie(beleid) werd niet alleen geïllustreerd door het immer inspirerende (én onvermijdelijke) Rijksmuseum, maar ook door cases uit Spanje, Noorwegen en Vlaanderen (debeeldcapsule.be).

Waar ik persoonlijk heel erg blij van werd, is de inmiddels brede erkenning van de rol die de Wikipedia-beweging speelt in dit geheel. Werd die een paar jaar geleden nog niet erkend of zelfs genegeerd, anno nu is Wikipedia niet meer weg te denken als het gaat om het breed zichtbaar en herbruikbaar maken van erf-

goed. De tientallen succesvolle samenwerkingsverbanden tussen de Wikipedia-community en erfgoedinstellingen in heel Europa spreken wat dat betreft boekdelen.

Google timmert met zijn Cultural Institute lekker aan de weg, maar de ING-bank zou ik nou niet meteen met erfgoed associëren. Op dag twee moest ik dus alsnog even rechtop gaan zitten in de sessie over publiek-private samenwerking. Hun Next Rembrandt, een 3D-geprint schilderij gebaseerd op big data van Rembrandts oeuvre, werd voor de gelegenheid tentoongesteld, voorzien van bijbehorende presentatie over het culturele sponsorbeleid van de bank. De ochtendsessie werd afgesloten met een uitleg over PERSIST, het digitale duurzaamheidsprogramma van de Unesco. De middag had een werkbezoek aan het EYE-film Instituut in Noord in petto: qua architectuur, buzz en collectie een aanrader!

Ready to reach out: Connecting cultural heritage collections and serving wider audiences, 29 & 30 juni, Amsterdam

Groeiend DH2016 zoekt naar inclusiviteit

Steven Claeysens

Begin deze zomer troeften in Krakau een week lang een ongezien aantal onderzoekers samen voor de jaarlijkse hoogmis van de Digital Humanities. Met meer dan negenhonderd deelnemers was dit het drukstbezochte Digital Humanities-congres tot nu toe. De Poolse organisatie bleek echter op alles voorbereid en verzorgde een uitstekende vijfdaagse. Ook Nederland was

goed vertegenwoordigd en mocht aan het eind van het congres bij monde van Arjan van Hessen aankondigen dat DH2018 in Utrecht plaatsvindt.

De keynotes vielen tegen dit jaar. Agnieszka Zalewska kon niet inzichtelijk maken wat de digitale geesteswetenschappen moeten leren van CERN en Helen Agüera stelde teleur door niet veel verder te kijken dan een geschiedenis van het Text Encoding Initiative (TEI) in relatie tot haar eigen loopbaan. Enkel Claire Warwick wist enigszins te beklijven met haar reflecties op de verschillen tussen digitale en papieren leescultuur.

Gelukkig viel op het niveau van de gemiddelde lezing en poster minder aan te merken: voor elk wat wils, van experimenteel tot gevestigd, van multidisciplinair tot specialistisch. Bovendien hebben dusdanig veel aantrekkingskracht of maturiteit dat ze de hoofdmoot vormden van meerdere sessies en het daarmee mogelijk werd je een conferentie lang onder te dompelen in uitsluitend de stylometrie of enkel de ontwikkelingen op het audiovisuele vlak. Hierin schuilt wel een gevaar. Deze conferentie hoort ook een plaats te zijn waar onverwachte kruisbestuivingen tot stand komen en dat wordt bemoeilijkt met deze verkaveling.

Dit congres kent ook een sterke onderstroom die ijvert voor meer inclusiviteit. De ophef van vorig jaar in Sydney over de 'mannenparade' tijdens de opening kreeg zijn weerslag in verschillende sessies en paneldiscussies, maar ook, en niet onomstreden, in de aankondiging van een officiële Frans-Engelse editie in Montreal volgend jaar.

dh2016.adho.org

NWO heeft internationale primeur

Drie miljoen voor replicatiestudies

De Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) stelt drie miljoen euro beschikbaar voor een pilotprogramma Replicatiestudies. Marion Wittenberg

Wetenschappers kunnen hiermee onderzoek, dat door anderen is gedaan, opnieuw uitvoeren. De pilot richt zich op het repliceren van studies met een grote impact op wetenschap, overheidsbeleid of het publieke debat. Met het financieren van de replicatie van dergelijk 'hoeksteenonderzoek' wil NWO onderzoekers stimuleren replicatieonderzoek uit te voeren. Deze pilot bestrijkt het

terrein van de sociale wetenschappen, gezondheidsonderzoek en zorginnovatie. Op basis van de resultaten van de pilot bekijkt NWO hoe ze het replicatieonderzoek op kan nemen in al haar onderzoekprogramma's.

Grote impact

Het pilotprogramma richt zich op twee vormen van onderzoek: reproductie en replicatie. Bij reproductie worden datasets van de oorspronkelijke studie opnieuw geanalyseerd, bij replicatie worden de data opnieuw verzameld op basis van het onderzoeksprotocol van de oorspronkelijke studie. Door dit soort onderzoek te stimuleren wil NWO

Brengt glimlach geluk?

Replicatie van hoeksteenonderzoek leidde in september tot veel media-aandacht. In 1988 publiceerde de Duitse psycholoog Fritz Strack de resultaten van psychologische experimenten waaruit bleek dat een mens gelukkiger wordt door de mond in een glimlach te plooiën. De studie werd de hoeksteen van de 'gezichtsfeedback-hypothese', de gedachte dat een emotionele gelaatsuitdrukking de stemming kan bepalen. Dit onderzoek is ruim 1400 keer geciteerd en wordt gebruikt door sommige therapeuten. Zeventien laboratoria uit de VS, Canada en Europa hebben onlangs de experimenten van Strack herhaald. Hiermee werd het onderzoek van Strack volledig onderuitgehaald, geen van de laboratoria kon enig effect vinden.

een bijdrage leveren aan het vergroten van transparantie van onderzoek en aan de kwaliteit en de volledigheid van het rapporteren van resultaten.

De pilot is met name gericht op studies waarvan de resultaten een grote impact hebben gehad. Bijvoorbeeld omdat ze veel geciteerd zijn, omdat ze in tekstboeken voor studenten zijn

opgenomen, onderzoek dat veel media-aandacht heeft gekregen en daarmee het publieke debat heeft beïnvloed, of onderzoeksresultaten op grond waarvan belangrijke beleidsbeslissingen zijn genomen.

Het pilotprogramma Replicatiestudies heeft een looptijd van drie jaar (2017-2019), per jaar stelt NWO 1 miljoen euro beschikbaar. DANS is in het programma opgenomen als steun- en informatiepunt voor onderzoekers, en stelt haar data-archief EASY open voor het beschikbaar stellen van de basisbestanden en het duurzaam archiveren van de resultaten uit de replicatiestudies.

nwo.nl

COLOFON Uitgever: Stichting Uitgeverij E-data & Research Den Haag. **Redactieadres:** Postbus 93067, 2509 AB Den Haag, 070-3494450, edata@dans.knaw.nl, www.edata.nl.

Hoofd-/eindredacteur: Erica Renckens. **Redactie:** Marika de Bruijne, Steven Claeysens, Rutger Nugteren, Erica Renckens, Marieke Willems, Marion Wittenberg. **Redactiesecretariaat:** Lucas Pasteuning. **Aan dit nummer werken mee:** Heidi Berkhout, Ely Dijk, Valentijn Gilissen, Marjan Grootveld, Arjan van Hessen, Hella Hollander, Olaf Janssen, Jos Koldewij, Milo van de Pol, Nina Westzaan.

Opmaak: Colette Sloots, Haarlem. **Productie:** Amsterdam University Press. **Druk:** Ten Brink, Meppel. **Webmaster:** Sonja Duijkers **Oplage:** 7500 papier, 1900 digitaal. **ISSN:** 1872-0374.

We hebben getracht alle belanghebbenden met betrekking tot het gebruikte beeldmateriaal te benaderen. Degenen die menen rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich tot ons wenden. Toezending papieren en/of digitale versie is kosteloos aan relaties van de stakeholders en studenten in de alfa- en gamma-richtingen. Wilt u een artikel uit E-data overnemen? Neem dan contact op met de hoofdredacteur. Overname van artikelen geschiedt altijd onder vermelding van de bron E-data & Research en de naam van de auteur van het artikel.